

**Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
історичний факультет
кафедра всесвітньої історії**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Викладання історії в школі: досвід зарубіжних країн українська мова
Викладачі	І. І. Боровець, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії
Профайл викладачів	http://kvi.kpnu.edu.ua/borovets-ivan-ivanovych/
E-mail:	borovets.ivan@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=1631
Консультації	відповідно до графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри всесвітньої історії

2. Анотація до курсу

Курс «Методика викладання історії в зарубіжній школі» займає важливе місце у системі підготовки здобувачів вищої освіти історичного факультету ОС «Бакалавр». Сучасна шкільна історична освіта України переживає період непростих трансформацій. Декларований курс про орієнтацію викладання предмету «історія» у середній школі на європейські зразки вимагає докорінної перебудови нормативно-правової бази навчального процесу (нових планів, програм, освітніх стандартів) та змін у повсякденній професійній практиці кожного рядового вчителя історії.

Процес реформування у цій сфері позначений як далекосяжними здобутками, так і низкою труднощів, пов'язаних, наприклад, із критикою нововведень з боку частини консервативно налаштованих педагогів, нестачею коштів на реалізацію запланованих необхідних проектів. Та, мабуть, найголовнішою проблемою є практика формального пристосування до нових вимог у шкільній історичній освіті з фактичним збереженням старої методики й підходів у навчальному процесі. В даному випадку, на нашу думку, вирішальну роль відіграє не стільки банальне небажання змінювати напрацьовані звичні схеми роботим з учнями, скільки брак методичної інформації про досвід та позитивні результати досягнень західних колег у викладанні історії в школі. Тому актуальним завданням постає ознайомлення вітчизняних педагогів з моделями шкільної історичної освіти, теорію та практикою викладацької діяльності вчителів історії у зарубіжних країнах.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Джерелознавство нової та новітньої історії країн Європи та Америки» ґрунтується на застосуванні порівняльно-історичного та історико-типологічного методів та укладена відповідно до освітніх програм підготовки фахівців освітнього рівня «Бакалавр» спеціальностей 014 Середня освіта (Історія).

3. Мета та цілі курсу

Мета курсу полягає у висвітленні та оцінці концептуальних засад, теоретичної та навчально-практичної складових процесу вивчення історії у зарубіжній школі.

Основні цілі (завдання):

- з'ясувати стан, позитивні здобутки та труднощі розвитку зарубіжної шкільної історичної освіти на сучасному етапі;
- проаналізувати основні цінності та стратегічні цілі вивчення історії у школах країн Європейського Союзу;
- розглянути моделі шкільної історичної освіти у провідних країнах Європи та Північної Америки;
- ознайомитися з досвідом реформування викладання історії в школах країн Східної Європи;
- проаналізувати методичну основу та досвід проведення різноманітних типів уроків історії у зарубіжній школі;
- окреслити характерні риси зарубіжних підручників з історії та їх роль у навчальному процесі;
- під час семінарських занять закріпити практичні навички студентів аналізу різних аспектів викладання історії в зарубіжній школі.

Формат курсу

Варіативна навчальна дисципліна. Дисципліна вільного вибору студентів. Дисципліна професійної підготовки.

4. Результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійних програм історичного факультету ОС «Бакалавр» здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- особливості моделей шкільної історичної освіти у різних країнах Європи та Америки;
- етапи реформування навчальних планів та програм з історії у іноземних державах у кінці XX – на початку XXI ст.;
- структуру та методику проведення уроків у зарубіжній школі;
- особливості дидактичних підходів до формування змісту підручника з історії у різних країнах;
- понятійний апарат теоретичного матеріалу курсу;

уміти:

- вільно володіти набутими знаннями з теоретичного блоку курсу, формувати думки, робити висновки, аргументувати власні судження, дискутувати;
- визначати спільні і відмінні риси вітчизняної шкільної історичної освіти та принципів викладання історії у середній школі зарубіжних країн, виділяти їх позитивні і негативні сторони;
- аналізувати досвід зарубіжних колег у проведенні уроків;
- використовувати набуті теоретичні знання у практичній педагогічній діяльності під час проходження планової практики.

5. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу денна форма навчання

Освітня програма, спеціальність	014 Середня освіта (Історія)
Рік викладання	2023-2024
нормативна/вибіркова	вибіркова
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год.
Кількість годин навчальних занять	40 год.
Лекційні заняття	20 год.
Практичні заняття	0 год.
Семінарські заняття	20 год.
Лабораторні заняття	0 год.
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.
Форма підсумкового контролю	Залік

6. Пререквізити курсу

Вивченню дисципліни «Методика викладання історії в зарубіжній школі» передували такі освітні компоненти як «Методика викладання історії». Його вивчення дозволило сформувати у здобувачів вищої освіти систему знань, на базі яких необхідно організувати відпрацювання компетентностей вчителя історії, а також співставляти зарубіжну методику й практику з вітчизняним досвідом.

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

8. Політика курсу

Для успішного проходження курсу та складання контрольних заходів необхідним є вивчення навчального матеріалу за кожною темою. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати «Положенню про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного

університету імені Івана Огієнка», «Статуту і Правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка».

Зокрема, для успішного засвоєння програмного матеріалу студент зобов'язаний:

- не запізнюватися на заняття;
- не пропускати заняття, а в разі хвороби надати довідку;
- самостійно вивчити матеріал пропущеного заняття;
- конструктивно підтримувати зворотній зв'язок на всіх заняттях;
- брати активну участь у навчальному процесі;
- своєчасно і акуратно виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання;
- відключити мобільний телефон під час занять;
- участь у контрольних заходах (поточний контроль, модульний контроль, контроль самостійної роботи; підсумковий контроль);
- будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності, у порядку, визначеному чинним законодавством та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Результатом невиконання та / або недотримання правил може бути оцінка «незадовільно» за курс.

Схема курсу

Денна форма навчання

Спеціальність 014 Середня освіта (Історія) за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Історія)

ТЕМА	Ле кці ї	Се мі на р ські зан ятт я	Ін ди від уа ль ні зан ятт я	Са мо сті йн а ро бо та	ІН ДЗ
	Години				
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ					
1. Зміст та завдання шкільної історичної освіти у країнах Європи та Америки.	2	4		12	
2. Моделі викладання історії у середній школі провідних країн Європи та Північної Америки.	4	3		12	
3. Перебудова системи шкільної історичної освіти у країнах Східної Європи	2			10	
4. Багаторакурсність у викладанні історії	2	3		8	
5. Мультикультурність як основа демократичного підходу у викладанні історії у зарубіжній школі	2	3		8	
6. Урок з історії у зарубіжній школі	4	3		12	
7 Підручник з історії у зарубіжній школі	4	2		12	
8. Викладання історії у школах Російської Федерації		2		6	
	20	20		80	
Всього	120				

9. Система оцінювання та вимоги

Згідно із «Тимчасовим положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень студентів Кам'янець-Подільського державного університету» оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Для виставлення оцінок у відомість обліку успішності та в індивідуальний навчальний план студента рейтингова оцінка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та оцінку за національною шкалою відповідно до таблиці:

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно	Зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов’язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			

Із загальної кількості у **100 балів вагові (максимально можливі)** бали оцінки досягнень студентів у визначених даною навчальною програмою видах навчальної діяльності розподіляються за такою схемою:

Поточний контроль			Сума
Поточний контроль (семінари)	МКР	Самостійна робота	
25 балів	50 балів	25 балів	100 балів

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на семінарах становить **12 балів**. Орієнтовні критерії оцінювання знань, умінь, навичок і фахових компетенцій студентів на навчальних заняттях наведено в таблиці:

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні».
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати програмовий матеріал на основі елементарних знань і навичок; які робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні.

	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.

Високий (творчо-професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили;

		використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
--	--	---

Задля узгодження 25-бальної та 12-бальної шкали оцінювання студентських досягнень на **семінарських заняттях** застосовується наступна формула обрахунку-переведення балів:

$$(x \times 0,05 + 0,4) \times y = z$$

В даній формулі:

x – середній бал досягнень конкретного студента, який вираховується з отриманих ним на семінарі оцінок за 12-бальною шкалою;

y – вагові бали даного виду навчальної діяльності;

z – кількість балів досягнень конкретного студента на семінарських заняттях за 25-бальною шкалою.

Отже, сума всіх отриманих студентом оцінок на семінарах за 12-бальною шкалою ділиться на їх загальну кількість. Середній бал вводиться у вище зазначену формулу і в результаті отримуємо такі **паралельні показники 12-бальної та 25-бальної систем** (із округленням десяткових значень останньої):

0, 1, 2, 3 – не обраховуються так як вважаються негативною оцінкою;

4-4,4 – 15;

4,5-5,1 – 16;

5,2-5,9 – 17;

6-6,7 – 18;

6,8-7,5 – 19;

7,6-8,3 – 20;

8,4-9,1 – 21;

9,2-9,9 – 22;

10-10,7 – 23;

10,8-11,5 – 24;

11,6-12 – 25.

Завдання **самостійної роботи** полягає у підготовці студентами рефератів. Оцінювання навчальних досягнень студентів за його виконання передбачає ваговий бал у **25 балів**. Критерії оцінювання реферату:

1-3 бали – технічні моменти: кількість сторінок, правильність оформлення роботи згідно стандартних вимог (в т.ч. списку джерел та літератури), граматичні та стилістичні помилки.

1-3 бали – оцінка основного змісту на логічність, зв'язність сюжетів, рівень того, чи текст зліплений з різних «шматків», чи наявна авторська схема (авторські речення-зв'язки для переходу від одного сюжету до другого), авторські роздуми, аналіз.

1-5 бали – оцінка повноти використаних джерела, наявності реальних посилань на нього у тексті.

1-5 бали – наявність методичної ідеї, яка слугує базою для компарації матеріалу з вітчизняним досвідом.

1-5 бали – повнота методичної характеристики обраної проблеми.

1-4 бали – якість висновків та рекомендацій щодо застосування розробки на практиці.

Мінімальна оцінка зарахування даного виду навчальної роботи – **15 балів**.

Вимоги до технічного оформлення реферату: Обсяг – 7-10 друкованих сторінок аркушу формату А4 (14 шрифт, 1,5 інтервал, 30 рядків на сторінці); рукопис – 10-15 сторінок. Виконання має супроводжуватися посиланнями на використані джерела та літературу (в квадратних дужках або внизу сторінки у вигляді автоматичних посилань). Список використаних джерел, літератури або інтернет-сайтів має становити не менше 5 найменувань.

Оцінювання навчальних досягнень студентів за виконання **модульних контрольних робіт** передбачає **ваговий бал 50**.

Нарахування балів у відповідності з рівнем складності завдань МКР відбувається таким чином:

Рівень 1 – завдання оцінюється в **1 бал**;

Рівень 2 – завдання 3 оцінюється в **2 бали** кожне з визначень; завдання 4 оцінюється в **3 бали**; завдання 5 – у **5 балів**;

Рівень 3 – завдання оцінюється максимум в **12 балів**.

Мінімальна оцінка зарахування даного виду навчальної роботи – **30 балів**.

Увага! Умови допуску до підсумкового контролю: обов'язкова присутність / відпрацювання на лекціях, відвідування / відпрацювання семінарів, написання МКР та рефератів.

Підсумкова оцінка виставляється автоматично за сукупністю вище наведених навчальних досягнень, присутність студента при цьому не є обов'язковою.

Рекомендована література:

Основна

1. Fuchs E. Why Teach World History in School: Curriculum Reform in German Secondary Education / E. Fuchs // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.historycooperative.org/journals/whc/3.3/fuchs.html.
2. Krouford K. History teaching in Serbian and English secondary school: cross-cultural analysis of textbooks / K. Krouford, M. Mirkovic // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.heirnet.org/IJHLTR/journal6/wholejournal.pdf.
3. Абдулаев Э. Н. Школьные учебники как инструмент гражданской социализации: зарубежный опыт / Э. Н. Абдулаев // Преподавание истории в школе (ПИШ). – 2009. - № 4. – С. 18-21.
4. Акіншева І. Вивчення соціальної історії в школах європейських країн / І. Акіншева // Рідна школа. – 2004. – № 9. – С. 71-73.
5. Алексашкина Л.Н. О типологии учебников истории для основной старшей школы / Л.Н. Алексашкина // Преподавание истории и обществознания в школе (ПИОШ). – 2004. – № 9. – С. 21-30.
6. Аствацатуров Г.О. Особенности модульного обучения на уроках истории / Г. О. Аствацатуров // ПИШ. – 2003. - № 3. – С. 46-51.
7. Байбородова Л.В. Повышение воспитательных возможностей уроков истории / Л.В. Байбородова // ПИОШ. – 2010. - №1. – С. 27-32.
8. Баханов К. Класифікаційні ознаки технології навчання історії в школі / К. Баханов // Історія в школі (ІШ). – 2001. - № 3-4. – С. 18-19.
9. Баханов К. Модель навчання у грі / К. Баханов // ІШ. – 2000. – № 10. – С. 12-17.
10. Баханов К. Навчання історії без підручника за технологією Троїцького / К. Баханов // ІШ. – 2000. - № 7. – С. 28-31.
11. Баханов К. Навчання історії за системою С. Френе / К. Баханов // ІШ. – 2002. – № 2. – С. 14-17.
12. Баханов К. Навчання історії у Вальфдорфській школі / К. Баханов // ІШ. – 2000. – № 8. – С. 13-20.
13. Баханов К. Орієнтуватись на результат навчання (За матеріалами установчого семінару “Навчальні програми для 12-річної школи”) / К. Баханов // Історія в школах України (ІШУ). – 2004. – № 1. – С. 4-5.
14. Баханов К. Проблема мети і завдання шкільної історичної освіти в сучасній російській дидактичній літературі / К. Баханов // ІШ. – 2001. – № 5. – С. 28-29.
15. Бергманн Х. Німецька історія в американських школах: Перша і Друга світові війни / Х. Бергманн // Світ. – 5 січня 2010.

16. Бехер У. Держава і суспільство як конкуруючі мотиви національного історичного бачення в німецьких підручниках з історії / У. Бехер // Історична освіта: європейський та український досвід. Викладання національної історії у школах Центральної та Східної Європи / пер. з нім. – Київ : “К.І.С.”, 2010. – С. 72-91.
17. Борзова Л.П. Тренинг на начальном этапе обучения истории / К.О. Борзова // ПИОШ. – 2005. – №4. – С. 18-22.
18. Брандт М.Ю. Стандарты и утопии / М.Ю. Брандт // ПИОШ – 2002. – № 10. – С. 33-35.
19. Быков А.В. Программа по историческому моделированию, реконструкции и ролевым играм / А.В. Быков // ПИШ. – 2001. - № 7. – С. 59-64.
20. Ваганов В.Ю. Как развивать интерес к истории / В.Ю. Ваганов // ПИОШ. – 2003. - №1. – С. 74-76.
21. Ван дер Леу-Рорд Й. Преподавание спорных вопросов/тем истории как вызов для европейских учителей истории / Й. Ван дер Леу-Рорд // История – это не только прошлое, прошлое – это еще не история. Книга для учителей истории. – Eesti Ajaloõpetajate Selts, 2004. – С. 8-15.
22. Ван дер Лью Роорд Й. Європейські обрії історичної освіти / Й. Ван дер Лью Роорд, Г. Крюїнс // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [/www.novadoba.org.ua/history/data/development/all.html](http://www.novadoba.org.ua/history/data/development/all.html).
23. Ван дер Лью-Роорд Й. EUROCLIO - 10 років роботи над вивченням і викладанням історії // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.novadoba.org.ua/history/data/development/roord.html.
24. Вегер Г. Змінений погляд на власне минуле: ХХ століття в найновіших чеських підручниках з історії / Г. Вегер // Історична освіта: ... – С. 42-56.
25. Ведюшкін В. Історія середніх віків у російських шкільних підручниках: учора, сьогодні і завтра / В. Ведюшкін // ІШУ. – 2005. - № 2. – С. 27-29.
26. Вільчковський Е. Система підготовки вчителів історії у західноєвропейських вищих навчальних закладах / Е. Вільчковський, В. Пасічник // ІШ. – 2002. – № 2. – С. 11-14.
27. Володина Т. А. История в американской школе: проблемы исторической науки и национального сознания / Т. А. Володина // ПИШ. – 2002. - № 6. – С. 64-74.
28. Волш Б. Використання нових інформаційних технологій у викладанні історії в основній та старшій профільній школі на прикладі Великої Британії / Б. Волш // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [/www.novadoba.org.ua/history/data/development/walsh.html](http://www.novadoba.org.ua/history/data/development/walsh.html).
29. Вяземский Е. Актуальные проблемы школьного исторического образования на конференциях и семинарах совета Европы / Е. Вяземский // ПИОШ. – 2004. – № 9. – С. 73-78.
30. Вяземский Е.Е. Проблемы школьного учебника: международный опыт / Е.Е. Вяземский // ПИОШ. – 2002. - № 4. – С. 29-33.

31. Вяземский Е.Е. Тенденции развития методического аппарата школьных учебников истории в современной школе / Е.Е. Вяземский // ПИОШ. – 2011. - № 4. – С. 38-44.
32. Гайнеке С. Національне самоусвідомлення Франції та висвітлення теми “Нація і Друга світова війна” у французьких підручниках з історії / С. Гайнеке // Історична освіта: ... – С. 184-209.
33. Галлагер К. Викладання історії в дусі сприяння демократичним цінностям і терпимості. Посібник для вчителів, 2001. Переклад здійснено за виданням: Carmel Gallagher. History Teaching and the Promotion of Democratic Values and Tolerance: A Handbook for Teachers. - Strasbourg: Council of Europe, 1996. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.coe.int/t/dg4/education/.../Source/.../Handbook_uk.pdf.
34. Гаммер Дж. Як вміння та навички учнів повинні відображатися у навчальних програмах з історії (на прикладі Об'єднаного Королівства Великої Британії та Північної Ірландії) / Дж. Гамер // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.novadoba.org.ua/history/?c=development.
35. Ганаба С. Історична освіта у контексті викликів сучасності / С. Ганаба // Проблеми дидактики історії: збірник наукових праць / [редкол.: С.А. Копилов (голова, наук.ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2009. - Випуск 1. – С. 30-35.
36. Гольденберг М. Л. Историзация школьной истории или интегрирование в исследовательской деятельности учащихся / М. Л. Гольденберг // ПИШ. – 2002. - № 7. – С. 45-48.
37. Господарик Ю.П. Возможности дистанционного обучения истории на профильном уровне / Ю.П. Господарик // ПИОШ. – 2005. - №9. – С. 39-46.
38. Данилов А.А. История в новом стандарте среднего (полного) общего образования: дискуссии и перспективы / А.А. Данилов // ПИШ. – 2011. - № 2 – С. 3-6.
39. Дел Морал К. Як упоратися із суперечливими та вразливими питаннями з методики викладання національної і всесвітньої історії у середній та старшій профільній школі. Приклад Іспанії / К. Дел Морал // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.novadoba.org.ua/history/data/development/moral.html.
40. Динерштейн Е.Е. Проблема систематизации преподавания истории в школе / Е.Е. Динерштейн // ПИШ. – 2002. – № 8. – С. 42-45.
41. Долецель Г. Офіційні навчальні цілі при вивченні теми “Національна держава” предмета “історія” у Франції, Німеччині та Чехії. Порівняльний аналіз / Г. Долецель // Історична освіта: ... – С. 19-29.
42. Дробна І. Місце історичної освіти в навчальних програмах країн ЄС та СНД / І. Дробна // Проблеми дидактики історії: збірник наукових праць / [редкол.: С.А. Копилов (голова, наук.ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. - Випуск 2. – С. 127-140.

43. Дробна І. Навчання історії в зарубіжній школі: європейський аспект. Кваліфікаційна робота на здобуття спеціальності “магістр історії”. – Кам'янець-Подільський, 2008. – 147 с.+Додатки.
44. Дробна І. Новий підручник з історії: обговорення проблеми українськими та російськими науковцями / І. Дробна // Проблеми дидактики історії: збірник наукових праць / [редкол.: С.А. Копилов (голова, наук.ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. - Випуск 2. – С. 140-146.
45. Евгенъев В.Е. Семинар под эгидой Совета Европы / В.Е. Евгенъев // ПИШ. – 2006. – № 4. - С. 65-68.
46. Егорова О. Л. Модульная технология обучения / О. Л. Егорова // ПИШ. – 2003. - № 7. – С. 51-55.
47. Ермаков А.М. История нацистской Германии в школьных учебниках ФРГ / А.М. Ермаков // ПИОШ. – 2010. - № 10. – С. 35-44.
48. Ерохина М.С. Формирование исторической эмпатии на школьных уроках / М. С. Ерохина / ПИШ. – 2004. - № 5. – С. 61-63.
49. Євтушенко Р. Нові підходи у вивченні історії ХХ століття. Матеріали міжнародного семінару (28 лютого – 1 березня 2003 року, Львів) / Р. Євтушенко // ІШУ. – 2003. – № 3. – С. 2-6.
50. Єгоров Г. “Європейський вимір” у викладанні історії / Г. Єгоров // ІШ. – 1998. - № 9. – С. 14-16.
51. Єгоров Г. Друга світова війна у підручниках історії Франції / Г. Єгоров // ІШ. – 2009. - № 11-12. – С. 31-33.
52. Єгоров Г. Експерти Ради Європи про форми та методи викладання історії / Г. Єгоров // ІШ. – 2000. – № 10. – С. 8-11.
53. Єгоров Г. Організація профільного навчання в зарубіжній школі: досвід Франції / Г. Єгоров // ІШ. – 2004. – № 2. – С. 5-8.
54. Єгоров Г. Оцінювання і контроль знань учнів в зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // ІШ. – 2000. - №8. – С. 8-12.
55. Єгоров Г. Стратегія реформування загальної середньої освіти в країнах Європейського союзу / Г. Єгоров // ІШ. – 2008. – № 4. – С. 1-5.
56. Жиронкина Л. Н. Использование газетных публикаций в преподавании истории / Л. Н. Жиронкина // ПИШ. – 2005. - № 9. – С. 30-31.
57. Захарова Н. Насамперед – особисте ставлення (Вимоги до програми з курсу історії стародавнього світу: європейський контекст) / Н. Захарова // ІШУ. – 2005. – № 2. – С. 13-15.
58. Захсе М. Нові підходи до викладання історії: Вивчення історії у старшій профільній школі на прикладі Німеччини / М. Захсе // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.novadoba.org.ua/history/data/development/zahse.html.
59. Зязюн Л. Освітня система Франції / Л. Зязюн // Рідна школа. – 2001. – № 11. – С. 70-74.

60. Иоффе А.Н. Основные стратегии преподавания / А.Н. Иоффе // ПИШ. – 2005. - №7. – С. 25-30.
61. Иоффе А.Н. Проблема оценивания в общественных дисциплинах / А.Н. Иоффе // ПИОШ. – 2005. - № 5. – С. 37-40.
62. Іванюк І. Норвезька система освіти: структура, принципи, реформи / І. Іванюк // Шлях освіти. – 2004. – № 2. – С. 19-23.
63. Кан А.С. Преподавание истории в гимназиях современной Норвегии / А. С. Кан // ПИШ. – 2005. – № 8. – С. 37-44.
64. Клокова Г.В. Формирование толерантного сознания школьников в процессе обучения истории / Г.В. Клокова // ПИОШ. – 2004. - №1. – С. 18-25.
65. Коваль Т. Роль британского предметного журнала в методике преподавания истории. Журнал “HINDSIGHT” как учебное пособие / Т. Коваль // ПИОШ. – 2011. - № 7. – - С. С. 58-62.
66. Колесник М.Ю. Профильная школа в Германии: аспекты развития / М.Ю. Колесник // ПИОШ. – 2005. – № 4. – С. 38-43.
67. Коломойцев В.Ф. Заметки о преподавании истории во Франции и США / В. Ф. Коломийцев // ПИШ. – 1993. – № 6. – С. 42-43.
68. Кошнен Ж.Б. Герои истории и уроки истории: опыт французской школы / Ж.Б. Кошнен // ПИОШ. – 2004. – № 1. – С. 57-62.
69. Кропив'янський С. Модернізація змісту шкільної історичної освіти в Республіці Білорусь / С. Кропив'янський // Актуальні проблеми трансформації соціогуманітарної освіти: Збірник наукових праць за підсумками Всеукраїнської науково-практичної конференції (4-5 грудня 2003 року). – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2004. – С. 84-85.
70. Кушева Р. Диалог в истории: новое поколение учебников для средней школы в Болгарии / Р. Кушева // ПИОШ. - № 6. – 2011. – С. 50-56.
71. Кушева Р. Модернизация исторического образования в Болгарии / Р. Кушева // ПИШ. – 2006. – № 5. – С. 57-62.
72. Кушнерева Ю.В. Шотландская система исторического образования / Ю.В. Кушнерева // ПИОШ. – 2009 - № 9. – С. 47-53.
73. Ларина Л.И. Элективные курсы по истории в профильной школе / Л.И. Ларина // ПИОШ. – 2008. - № 9. – С. 9-16.
74. Лебедков А.М. История в информационных потоках современного общества / А. М. Лебедков // ПИОШ. – 2011. - № 6. – С. 34-37.
75. Лещинер В. Нормы и стандарты исторического образования в англоязычных странах / В. Лещинер, Д. Полторах // ПИШ. – 1993. – № 6. – С. 35-41.
76. Лінднер Р. Історія на службі держави. Історіографія шкільних підручників у Білорусі / Р. Лінднер // Історична освіта: ... – С. 107-139.

77. Локшина О. Принципи структурування змісту шкільної історичної освіти у Великобританії / О. Локшина // ІШУ. – 2001. - №3. – С. 49-52.
78. Локшина О. Система шкільної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії / О. Локшина Ю. Ткаченко // ІШ. – 2001. – № 7. – С. 23-27.
79. Лосев С. А. Использование видеоматериалов на уроках отечественной истории / С. А. Лосев // ПИШ. – 2008. - № 6. – С. 64-68.
80. Лукашева Т. Я. Первые страницы истории (из опыта работы) / Т. Я. Лукашева // ПИШ. – 2000. - № 3. – С. 54-61.
81. Майборода О. Вчитися історії (проблеми викладання і осмислення предмета) / О. Майборода // ІШУ. – 2004. - № 7. – С. 2-6.
82. Майер Р. Роль учебников на уроках истории в современной Европе / Р. Майер // ПИШ. – 2000. - № 8. – С. 53-56.
83. Мареш Т. Подготовка и повышение квалификации учителей истории в Польше / Т. Мареш // ПИОШ. – 2008. – № 6. – С. 60-64.
84. Мареш Т. Система школьного исторического образования в современной Польше / Т. Мареш // ПИОШ. – 2005. – № 8. – С. 61-68.
85. Международный семинар в Институте средств обучения // ПИШ. – 1993. - №6. – С. 43-44.
86. Мельниченко Б. Громадянське виховання учнів 4-5 класів у процесі вивчення курсу краєзнавства в основній загальноосвітній школі Чеської республіки / Б. Мельниченко // ІШ. – 2009. - № 7-8. – С. 15-17.
87. Мельниченко Б. Друга світова війна у навчальних планах з історії в середній школі ФРН / Б. Мельниченко // ІШ. – 2000. - №5-6 травень-червень. – С. 27-32.
88. Мельниченко Б. Нормативно-педагогічне забезпечення змісту суспільствознавчої освіти у 4-річних гімназіях Чеської республіки / Б. Мельниченко // ІШ. – 2007. - № 11-12. – С. 12-16.
89. Мельниченко Б. Світоглядні проблеми сучасного змісту громадянознавства в процесі навчання історії в Чеській та Словацькій республіках / Б. Мельниченко // Історія в школі. – 2008. – № 4. – С. 6-11.
90. Мицик Ю. Нове чи призабуте старе: міркування про книжку шкільна історія очима істориків-науковців / Ю Мицик // Проблеми дидактики історії: збірник наукових праць / [редкол.: С.А. Копилов (голова, наук.ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2009. - Випуск 1. – С. 95-103.
91. Мокрогуз О. Оцінювання в контексті перевірки навчальних досягнень учнів з історії / О. Мокрогуз // ІШ. – 2003. - №4. – С. 41-46.

92. Морозов А.Ю. Альтернативная примерная программа по истории / А.Ю. Морозов, Э. Н. Абдулаев // ПИШ. – 2011. - № 2. – С. 42-48.
93. Муценко Я. Шкільний підручник з історії: європейське бачення / Я. Муценко // ІШУ. – 2003. – № 6. – С. 39-43.
94. Наве А. О преподавании истории в Израиле / А. Наве // ПИШ. – 2004. - № 3. – С. 59-63.
95. Найденова И. С. Современные стандарты обучения истории в школах США / И.С. Найденова // ПИШ. – 2009. - №5. – С. 61-64.
96. Нестеренко Л. Уроки політичної історії Середньовіччя / Л. Нестеренко // ІШУ. – 2005. – № 2. – С. 46-49.
97. Никулина Н.Ю. Методика преподавания истории в средней школе: Учебное пособие. / Н. Ю Никулина. – Калининград : Калининградский ун-т, 2000 – 95 с.
98. Нільсен Х. С. Викладання історії в Данії / Х. С. Нільсен // ІШУ. – 1996. - № 1. – С. 39-40.
99. Новиков М.В. “История Латвии”: содержательные и методические аспекты школьного учебника / М. В. Новиков // ПИШ. – 2005. - № 1. – С. 29-32.
100. Новиков М.В. Новые учебники по истории: рекомендации международного сообщества профессионалов / М.В. Новиков, Т.Б. Перфилова // ПИШ. – 2001. – № 5. – С. 60-68.
101. Овчинников Н.П. Профессиональный портрет учителя истории: теоретический и практический аспекты / Н.П. Овчинников П. Половенская // ПИОШ. – 2008. - №5. – С. 52-58.
102. Осипова М.С. Дети на страницах школьных учебников истории / М. С. Осипова // ПИОШ. – 2011. - № 1. – С. 34-38.
103. Пасічник В. Викладання предметів “Історія” та “Суспільство” у світлі реформи освіти у Польщі / В. Пасічник // ІШ. – 2000. – № 8. – С. 10-12.
104. Пасічник В. Модернізація змісту підготовки вчителів історії у вузах Польщі / В. Пасічник // ІШУ. – 2001. – № 1. – С. 53-54.
105. Полторац Д.И. Зарубежные нормативные документы о целях исторического образования / Д.И. Полторац, В.Р. Лещинер // ПИОШ. – 2010. - № 10. – С. 54-60.
106. Полторац Д.И. Содержание исторического образования в зарубежной школе / Д.И. Полторац // ПИОШ. – 2008 - №9. – С. 60-66.
107. Полторац Д.И. Стандарты образования по истории и международный опыт / Д.И. Полторац, В.Р. Лещинер // ПИОШ. – 2002. – № 10. – С. 35-39.
108. Полянський П. Міжнародний семінар з проблем викладання історії / П. Полянський // ІШУ. – 1999. - № 3. – С. 37.
109. Пометун О. Актуальні проблеми шкільного підручника з історії / О. Пометун // ІШУ. – 2002. – № 6. – С. 13-17.

110. Постников П.Г. Историческое сознание как цель, ценность и результат образования / П.Г. Постников // ПИОШ. – 2003. - № 8. – С. 59-64.
111. Построение курса зарубежной истории в основной школе // ПИШ. – 2000. - № 5. – С. 51-61.
112. Примерная программа по истории для общеобразовательных заведений. 10-11 классы: профильный уровень. Проект // ПИОШ. – 2011. - № 1. – С. 44-53.
113. Про А. Двенадцать уроков по истории / А. Про. – М. : Российский государственный гуманитарный университет, 2000. – 336 с.
114. Пучков П.А. История в системе школьного образования Великобритании / П.А. Пучков // ПИШ. – 2007. - № 2. – С. 37-41.
115. Рафикова С.А. Изучение истории и культуры повседневности: опыт интеграции научной и преподавательской деятельности / С.А. Рафикова // ПИШ. – 2011. – № 2. – С. 16-20.
116. Рекомендації Rec (2001) 15 про викладання історії в ХХІ столітті в Європі. Рада Європи; Комітет Міністрів: Ухвалена Комітетом Міністрів 31 жовтня 2001 р. // <http://www.coe.int/T/F/Coop%20ration%20culturelle/Education/L%20enseignement%20de%20l%20histoire/Histoire%20du%2020e/Recommandation/Recommandation%20Ukr.asp>.
117. Ренхэм Дж. Преподавание новейшей истории в старших классах (опыт школы Шилли, США) / Дж. Ренхэм // ПИОШ. – 2004 - №9. – С. 44-46.
118. Розенбаум С. Національні аспекти в сучасних польських навчальних програмах з історії / С. Розенбаум // Історична освіта: ... – С. 30-41.
119. Рурд Й. О содержании школьного исторического образования / Й. Рурд, Х. Крайнс // ПИОШ. – 2009 - № 9. – С. 34-56.
120. Рухневич К. Польські підручники з історії та політика / К. Рухневич // Історична освіта: ... – С. 57-71.
121. Саксе М. Подготовка учителей истории в Германии / М. Саксе // ПИОШ. – 2008. – № 5. – С. 59-64.
122. Свист Н.Ю. Применение метода Эдварда де Боно на уроке истории / Н. Ю. Свист // ПИШ. – 2010. - № 5. – С. 51-53.
123. Серова Г. Концептуальні підходи до конструювання змісту шкільної історичної освіти: сучасний погляд / Г. Серова // ПИШ. – 2004. – № 4. – С. 6-9.
124. Серова Г. Творимо цивілізаційні підходи / Г. Серова // ІШУ. – 2004. – № 1. – С. 5.
125. Современные методы в современном преподавании (материалы конференции) // ПИШ. – 2003. - № 9. – С. 35-50.
126. Соколов А. Б. Методология истории и практическое обучение в школе / А. Б. Соколов // ПИОШ. – 2008. - № 5. – С. 43-51.

127. Соколов А.Б. Современный зарубежный опыт преподавания истории в школе / А.Б. Соколов // ПИОШ. – 2010. - №6. – С. 63-71.
128. Соколов М.Б. О проблемах обучения истории в старших классах школ Великобритании / М.Б. Соколов // ПИОШ. – 2006. – № 10. – С. 56-62.
129. Соколов М.Б. Реформирование школьного исторического образования в контексте международного опыта / М.Б. Соколов // ПИОШ. – 2005. – № 7. – С. 58-63.
130. Соколова М. В. Работа с вещественными источниками на уроках истории / М.В. Соколова // ПИОШ. – 2006. - №6. – С. 19-24.
131. Соловьев Я. С. Гендерный подход в учебниках по истории России для старших классов: опыт сравнительного изучения / Я.С. Соловьев // ПИОШ. – 2011. - № 1. – С. 39-45.
132. Соловьев Я.В. Анализ результатов Единого государственного экзамена 2009 года по истории / Я.В. Соловьев // ПИШ. – 2009. – № 10. – С. 6-11.
133. Степанков В. Руйнація методологічних засад сучасної шкільної історичної освіти: дискусійні нотатки з приводу проекту нової концепції викладання історії України / В. Степанков // Проблеми дидактики історії: збірник наукових праць / [редкол.: С.А. Копилов (голова, наук.ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. - Випуск 2. – С. 63-75.
134. Стобарт М. Совет Европы и историческое образование / М. Стобарт // ПИШ. – 1995. – № 7. – С. 35-41.
135. Сторк Э. Интеграция, идентичность и мультиперспективность в преподавании истории в Нидерландах / Э. Сторк // ПИОШ. – 2006. – № 6. – С. 51-54.
136. Страдлінг Р. Багаторакурсність у викладанні історії. Посібник для вчителів. Multiperspectivity in History Teaching: a Guide for Teachers, by Dr Robert Stradling Ukrainian version // www.coe.int/t/dg4/education/.../Source/.../MultiperspectivityUkrainian.pdf
137. Страдлінг Р. Проблеми викладання історії у ХХІ столітті / Р. Страдлінг // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.novadoba.org.ua/history/data/development/stradling.html.
138. Стрелова О.Ю. Воспитание историей как формирование ценностей личности / О.Ю. Стрелова // ПИОШ. – 2003. – № 7. – С. 66-70.
139. Стрелова О.Ю. Европейские модели школьного ученика истории / О.Ю. Стрелова // ПИОШ. – 2002. - № 4. – С. 33-36.
140. Сухов В.В. Лес проблем и вариант дороги (Поиск путей обновления школьного исторического образования) / В.В. Сухов, А.Ю. Морозов, Э.Н. Абдулаев // ПИШ. – 2000. – № 1. – С. 50-55.

141. Сучасні підходи до історичної освіти. Методичний додаток до навчального посібника “Історія епохи очима людини. Україна та Європа в 1900-1939 р.”. – Львів : НВФ “Українські технології”, 2004. – 128 с.
142. Терно С. Методичний апарат підручника: яким вимогам він повинен відповідати? / С. Терно // ІШУ. – 2004 – № 7. – С. 17-20.
143. Терно С. Як підвищити вмотивованість вивчення історії? / С. Терно // ІШУ. – 2004. – № 8. – С. 22-26.
144. Тороп В.В. Проблема использования информационных технологий в преподавании предметов социально-гуманитарного цикла / В.В. Тороп // ПИШ. – 2007. - № 2. – С. 4-8.
145. Троицкий Ю. Л. Дети пишут историю (инновационная технология исторического образования) / Ю.Л. Троицкий // ПИШ. – 1999. - № 1. – С. 24-31.
146. Трунова Т.А. Школьные учебники по истории: итальянская модель / Т. А. Трунова // ПИОШ. – 2010. – № 1. – С. 57-60.
147. Туманс Х. Три кити латвійського стандарту викладання історії / Х. Туманс // ІШУ. – 2005. – № 2. – С. 30-31.
148. Тьонсмайер Т. Нація та національна держава у словацьких шкільних підручниках / Т. Тьонсмайер // Історична освіта: ... – С. 92-106.
149. Удод О. Нові підходи до підготовки підручників із всесвітньої історії для основної та старшої школи в Україні (матеріали міжнародного семінару) / О.Удод // ІШУ. – 2003. - № 6. – С. 3-5.
150. Ферро М. Как рассказывают историю детям в разных странах мира. – Москва : “Высшая школа”, 1992. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www/scepsis.ru/library/id_914-924.html
151. Фідря О. Чи можливо зрозуміти історію? / О. Фідря // ІШУ. – 2004. – № 5. – С. 2-7.
152. Фішер К. Чи можна писати про історію без героїчного пафосу? Нотатки, навіяні перевіркою кращих учнівських конкурсних робіт з історії України / К. Фішер // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [/www.novadoba.org.ua/history/data/development/fisher.html](http://www.novadoba.org.ua/history/data/development/fisher.html).
153. Фрейман Г. Аксіологічні засади предметної компетентності як основа реалізації змісту історичної освіти (на прикладі навчання історії в старших класах) / Г. Фрейман // ІШ. – 2007. – № 11-12. – С. 28-32.
154. Харлашова Е.В. Работа с источниками на уроках истории / Е. В. Харлашова, Т.И. Ильина // ПИОШ. – 2003. – № 1. – С. 71-72.
155. Хлытина О. М. Произведения искусства как визуальные исторические источники и историографические тексты на уроках истории / О. М. Хлытина // ПИШ. – 2011. - № 4. – С. 37-44.
156. Центковский Е. Реформа школьного исторического образования в Польше / Е. Центковский // ПИОШ. – 2006. - №3. – С. 73-78.

157. Шаповал В. В. и др. Мозаика культур. / под ред. А. П. Шевырева, Т. Н. Эйдельман. – М. : Локус-Пресс, 2005. – 317 с.
158. Шарифжанов И. И. История России в современных школьных учебниках Франции / И.И. Шарифжанов // ПИШ. – 2010. - № 5. – С. 39-46.
159. Шарифжанов И.И. История России в британских школьных учениках XXI века / И.И. Шарифжанов // ПИШ. – 2009. – № 2. – С. 39-47.
160. Шарифжанов И.И. История России на страницах школьных учебников США / И.И. Шарифжанов // ПИШ. – 2002. - № 2. – С. 69-76.
161. Шкільна історія очима істориків-науковців. Матеріали Робочої наради з моніторингу шкільних підручників історії України / Упорядкування та редакція Наталі Яковенко. – Київ : Український інститут національної пам'яті, 2008. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.khpg.org/index.php
162. Щерба И.Н. Технологии развития рефлексивного мышления / И.Н. Щерба // ПИШ. – 2001. - № 2. – С. 50-53.
163. Новітні дослідження
164. Абдулаев В.Н. Приемы визуализации при изучении истории // ПИШ. 2012. №10.
165. Абдулаев Э.Н. Алгоритмизация учебной деятельности при проведении творческих заданий // ПИШ. 2015. № 3.
166. Абдулаев Э.Н., Морозов А.Ю. Реализация деятельностного подхода в преподавании: практический аспект // ПИШ. 2015. № 6.
167. Абдулаева Н.А. Использование вещественных и визуальных источников на уроках истории // ПИОШ. 2011. №3.
168. Алексашвина Л.Н., Ворожейкина Н.И. Использование познавательного потенциала исторической карты при изучении школьниками истории // ПИОШ. 2011. №9.
169. Алексашкина Л.Н. О мировоззренческом и познавательном потенциале школьного курса всеобщей истории // ПИШ. 2013. № 4.
170. Алексашкина Л.Н., Ворожейкина Н.И. Учебные проекты по истории в основной школе // ПИОШ. 2012. №10.
171. Багдасарян В.Э. История сервиса – отсутствующий компонент школьного учебника // ПИШ. 2011. №9.
172. Багдасарян В.Э. Методология школьного учебника истории: опыт экспериментального подхода // ПИШ. 2013. № 3.
173. Бакка Т. Подолання негативних проявів стереотипного мислення та формування толерантності як основи співжиття в полікультурному суспільстві // Історія в рідній школі. 2016. №1.
174. Бережна Т. Образне сприйняття інформації на уроках з історії // Історія в рідній школі. 2014. №1.
175. Бикмеев М.А. О сущности и содержании регионального компонента в школьном образовательном процессе // ПИОШ. 2014. № 8.

176. Болотина Т.В., Вяземский Е.Е. Рекомендации о переходе на новую структуру исторического образования // ПИШ. 2015. № 10.
177. Боровець І. Викладання історії у середній школі Словачької Республіки // Проблеми дидактики історії. 2016. Вип. 7.
178. Боровець І. І. Історія у середній школі Франції на рубежі ХХ-ХХІ ст. // Проблеми дидактики історії : зб. наук. пр. / [редкол.: С. А. Копилов (голова, наук. ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2018. Вип. 9.
179. Боровець І. Контroversні проблеми національної історії у європейських шкільних підручниках // Проблеми дидактики історії. 2013. Вип. 4.
180. Боровець І. Стратегії змісту шкільної історичної освіти у Європейському Союзі // Проблеми дидактики історії. 2014. Вип. 5.
181. Боровець І., Грачов А. Викладання історії у середній школі Великої Британії на межі ХХ-ХХІ ст. // Проблеми дидактики історії. 2019. Вип. 10.
182. Боулина Н.А. Исследовательская работа учащихся – раскрытие творческого и интеллектуального потенциала юного гражданина // ПИШ. 2013. № 6.
183. Бурякова В.И. О проекте Концепции единого учебника истории // ПИОШ. 2014. № 1.
184. Вановська І. Формування історичної компетентності з параметрального оцінювання генезисного національного невігластва // Історія в рідній школі. 2018 р. № 2.
185. Врадій Є. Стратегія діалогу в підручникотворенні. Результати XVII наради Українсько-польської комісії щодо удосконалення змісту шкільних підручників з історії та географії // Історія в рідній школі. 2016. №1.
186. Вторая мировая война в зарубежных учебниках истории. Хрестоматия – сборник переводов Москва, 2017.
187. Вяземский Е.Е. Изучение истории 1990-х годов в контексте формирования исторической памяти // ПИШ. 2011. №9.
188. Вяземский Е.Е. Историческая политика как инструмент взаимосвязи профессиональной историографии и коллективной памяти // ПИШ. 2011. №2.
189. Вяземський Е.Е. Историко-культурный стандарт, единый учебник истории и школьное образование // ПИШ. 2013. № 9.
190. Гирич І. Огляд польських підручників з історії ХІХ – початку ХХ ст. у контексті висвітлення подій української історії // Історія в рідній школі. 2016. №2.
191. Глушук В. Соціальна реклама на уроках – майбутнє виховного процесу // Історія в сучасній школі. 2013. № 4.
192. Горохова О.А. Использование творческих заданий на уроках практикующего учителя истории // ПИШ. 2015. № 3.

193. Гриценко А. Використання інформаційних ресурсів на уроках історії з метою активізації діяльності школярів // Історія в рідній школі. 2014. №2.
194. Гудков А.Н., Гудкова О.Н. Вопросы по истории Первой мировой войны // ПИШ. 2013. № 8-9.
195. Дудар О. Елементи музейної педагогіки на уроках історії // Історія в рідній школі. 2014. №6.
196. Дударев М.И., Швынденкова О.И. Аудиальные средства обучения истории: возможности использования и разработки // ПИОШ. 2014. №9.
197. Ерохин В.Н. Британская идентичность в общественном мнении и научно-исторической и учебной литературе // ПИОШ. 2013. №5.
198. Жебанов А.А. Полезные дидактические стихотворения по истории Античного мира // ПИШ. 2011. №4.
199. Желіба О.В. Шкільний курс всесвітньої історії та методика його викладання: навч.-метод. посіб. для студентів-істориків. 2-ге вид., доп. і перероб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2014.
200. Захожая Т.М., Фролова Н.В. Формирование исторических понятий у школьников в условиях многонационального класса // ПИШ. 2013. № 2.
201. Зверева К.Е., Хлытина О.М., Бехтенова Е.Ф. Экспонаты краеведческих музеев как основа историко-познавательной деятельности школьников // ПИОШ. 2012. №6.
202. Земляничин В.А. К вопросу о структуре и содержании школьных учебников по истории средних веков // ПИШ. 2015. № 1.
203. Зукурова Р.Ц. Урок-игра «Древний Рим» // ПИОШ. 2011. №5.
204. Идатчиков Н.Н., Идатчикова Л.И. Проведение локального исторического исследования с использованием возможностей Интернета // ПИШ. 2012. №4.
205. Интернет-ресурсы по истории первобытного общества // ПИШ. 2011. №8.
206. Иоффе А.Н. Виртуальные образовательные ресурсы – современный формат учебных материалов по истории и обществознанию // ПИШ. 2015. № 8.
207. Иоффе А.Н. Проектирование в образовании и учебные проекты по истории // ПИШ. 2013. № 6.
208. Камбалова Я. Застосування новітніх методологічних підходів до викладання шкільного курсу всесвітньої історії як основа формування міжетнічної та міжконфесійної толерантності // Історія в школах України. 2011. № 6.
209. Карачевцев И.А. Чему учит история? О значении историко-антропологического подхода к преподаванию истории // ПИОШ. 2014. №3.
210. Каррас Я. Преподавание истории на Балканах. Интерпретация прошлого // В поисках «западного» на Балканах. Москва, 2005.

211. Киридон А. Європейська ідентичність: суть і механізми формування // Історія в рідній школі. 2017. №10.
212. Киридон А. Формування історичної пам'яті в шкільному курсі в історії // Історія в рідній школі. 2018 р. № 6.
213. Кірсенко М. Викладання дражливих питань історії у мультикультурному контексті: нинішня ситуація та виклики // Історія в сучасній школі. 2013. № 2.
214. Коваль Н. Шкільний підручник історії на Балканах: від педагогічної інновації до політичної реальності // URL: http://uamoderna.com/images/archiv/19/um_19_koval.pdf
215. Кодина В.С. Изучение на уроках истории особенностей ведения пропаганды странами Европы и США в XIX веке // ПИШ. 2011. №7.
216. Кожаев Ю.П., Александрова Е.В. Проблемы преподавания истории в России и за рубежом // URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/92960/15-Kozhaev.pdf?sequence=1>
217. Кожем'яка О. Казки про історію. Залучення дітей до активної творчості // Історія в рідній школі. 2014. №10.
218. Кожем'яка О. Тиждень у Чехії (враження педагога від робочого візиту) // Історія в школах України. 2011. № 11-12.
219. Колесников С.М. Изучение и преподавание истории Германии межвоенного времени 1918-1939 гг. в современной России. Выпускная квалификационная работа. Екатеринбург, 2018.
220. Короткова М.В. Методика проектирования, разработка и использование творческих заданий по истории // ПИШ. 2015. № 3.
221. Корытова Н.К. Внеклассное мероприятие «Колесо истории» // ПИШ. 2011. №8.
222. Крутова И.В., Разбегаева Л.П. Деятельностный подход в школьной практике обучения истории: взгляд методиста // ПИШ. 2013. № 3.
223. Крутова И.В., Разбегаева Л.П., Пазин Р.В. Системно-деятельностный подход: методический аспект (на примере обучения истории) // ПИШ. 2015. № 6.
224. Крючкова Е.А. Воспитательный компонент школьного исторического образования в базовых документах 2004-2014 годов // ПИШ. 2015. № 8.
225. Крючкова Е.А. Особенности работы с ценностным компонентом исторической информации в V-IX классах // ПИШ. 2015. № 6.
226. Крючкова Е.А. П.А. Столыпин: от «вешателя» и «реакционера» до «выдающегося деятеля России» (из лексики российских школьных учебников) // ПИОШ. 2012. №7.
227. Крючкова Е.А. Формирование оценочных умений в V-IX классах основной школы // ПИШ. 2015. № 3.
228. Куликова Л. Про значення іноземних мов у розвитку історичної науки – минуле і сьогодення. Сучасні можливості для гуманітаріїв // Історія в рідній школі. 2017. №10.

229. Кушнір І. Виникнення та поширення терміну «інформаційна війна» // Історія в рідній школі. 2011. №10.
230. Лейбова Е.К. Одежда как источник изучения истории повседневности XX в. // ПИОШ. 2012. №9.
231. Лісовий І. Початок виникнення фотографії. Досягнення наукового прогресу на шляху до «закріплення зображення» // Історія в рідній школі. 2016. №12.
232. Лонна Е. Як відобразити роль жінки в історії. Думка міжнародного експерта // Історія в рідній школі. 2016. №1.
233. Лукутин А.А. О концепции и единых учебниках по истории России // ПИШ. 2013. № 9.
234. Майер Р. Беззвучная история? Школьные учебники истории и акустическое измерение // ПИОШ. 2012. №6.
235. Макаров А.Н. Использование кинофото документов на уроках (на примере истории советской индустриализации) // ПИШ. 2012. №4.
236. Малафеева М.А. Вопросы гражданственности в стратегии государственной и национальной политики РФ // ПИШ. 2015. № 3.
237. Мокрогуз О. До питання про використання мультимедійної презентації на уроках історії: методичний аспект // Історія в школах України. 2011. №10.
238. Мокрогуз О., Тандура В. Медіаосвіта в контексті шкільної історії // Історія в сучасній школі. 2013. № 3.
239. Неринг Х. Вторая мировая война в немецких и британских школьных учебниках истории: между империей, Европой и гегемонией либерализма // URL: <https://histrf.ru/uploads/media/default/0001/26/b16aecda3ef3dccc4eb87bc53ef08741b4247b30.pdf>
240. Неформальные группировки молодежи в 1980-1990-е гг. Материалы к визуальной модели. Рекомендации для учителя // ПИШ. 2012. №10.
241. Осин А.С. Преподавание истории в современной американской школе // ПИШ. 2015. № 6.
242. Осмолівська О., Новікова О. Реформа освітньої системи Франції (80-90-ті рр. XX ст.) // Історія в сучасній школі. 2013. № 9.
243. Павловская С.В. Мемуары историков об отношении к советской системе власти // ПИШ. 2012. №5.
244. Панченко Н. Боровець І. Особливості шкільної історичної освіти в Італійській Республіці // Проблеми дидактики історії. 2019. Вип. 10.
245. Петренко О.Л. Технология дебатов на уроках истории. // ПИШ. 2013. № 1.
246. Поднебесных Е.Л. Об изучении темы «Холокост» за рубежом и в школах России // ПИОШ. 2013. №8.
247. Полторак Д.И. Лещинер В.Р. Дидактические аспекты современных зарубежных учебников истории. // ПИОШ. 2013. № 1.

248. Преподавание военной истории в России и за рубежом: Сб. ст. / Под ред. К.А. Пахалюка. М. ; СПб. : Нестор-История, 2018.
249. Пушкарева Т. В. Историческая дидактика в России и Германии: координаты гуманитарного диалога // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. Тамбов: Грамота, 2014. № 4 (42): в 2-х ч. Ч. I.
250. Рейд Е. Ефективні програми для результативного навчання історії в багатокультурному суспільстві: на прикладі Великобританії. Думка міжнародного експерта // Історія в рідній школі. 2016. №3.
251. Сафонова О. Цінності жінок за жіночими журналами ХІХ століття // Історія в рідній школі. 2014. №10.
252. Сахновський О. Європейський вимір історичної освіти в Україні: виклики та перспективи // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Історія. 2014. Вип. 2(1).
253. Семенов В.В. Планирование курсов истории «линейка» и «концентры». К истории вопроса // ПИШ. 2013. № 10.
254. Следзевская И.В. Мультикультурализм: поиски баланса между интеграцией и дезинтеграцией гражданского общества // ПИОШ. 2012. №8-9.
255. Следзевский И.Е. Поликультурное образование в российской школе – императив времени // ПИОШ. 2013. №7.
256. Соколов А.Б. Социокультурный подход к школьному учебнику истории // ПИШ. 2015. № 1.
257. Соколов А.Б. Учебник истории в США (ХІХ – начало ХХ в.) // ПИОШ. 2011. №1-2.
258. Соколова М.В. Историческая память и школьный учебник // ПИОШ. 2011. №7.
259. Соловьев М.С. Исторический подход в изучении окружающей среды в школе // ПИШ. 2015. № 1.
260. Старобинская В.И. Внеклассное чтение по истории // ПИОШ. 2014. №5.
261. Старобинская Г.И. Пословицы, поговорки на уроке истории // ПИОШ. 2013. №4.
262. Старобинская Г.И. Работа в парах на уроке // ПИОШ. 2013. №6.
263. Стрелова Е.Ю. Организация проектной деятельности школьников на уроках истории и во внеурочной работе // ПИОШ. 2013. №10.
264. Суздальцев Е.Л. Праздники военно-исторической реконструкции в системе образования и воспитания школьников // ПИШ. 2011. №8.
265. Терно С. Навчати критичного мислення – ознака середньовічної відсталості? // Історія в сучасній школі. 2013. № 6.
266. Тороп В.В., Бондаренко Ю.П. Поможет ли Интернет подготовиться к ЕГЭ по истории и обществознанию // ПИОШ. 2011. №5.
267. Уголев Е.М. Историческая реконструкция как феномен исторической памяти // ПИШ. 2011. №8.
268. Уголев Е.М. Уроки «живой истории» // ПИШ. 2011. №5.

269. Устная история в школе сборник материалов по итогам летней школы по устной истории в с. Яблуница (Украина). 8-14 июля 2018 г. Прага, 2018.
270. Французова О.А. Классический школьный учебник в современной информационно-компьютерной среде: опыт Германии // ПИОШ. 2014. №4.
271. Хлытина О.М. Методологические проблемы организации исследовательской деятельности школьников в области истории и пути их решения // ПИОШ. 2012. №7.
272. Хлытина О.М. Обучение приемам историографического анализа в старшей школе // ПИШ. 2011. №1.
273. Хлытина О.М. Произведения искусства как визуальные исторические источники и историографические тексты на уроках истории // ПИШ. 2011. №4.
274. Хлытина О.М., Лейбова Е.К. Устные исторические источники в учебном историческом познании на старшей ступени школы // ПИОШ. 2013. №1.
275. Хлытина О.М., Лейбова Е.К. Устные исторические источники в учебном историческом познании на старшей ступени школы // ПИОШ. 2012. №10.
276. Цыренова М.Г., Захарова Е. Методы обучения истории: традиции и новаторство (из опыта Г.Ф. Дементьевой) // ПИОШ. 2013. №3.
277. Чакъров Н. Тема «Участие России в Первой мировой войне» в болгарских учебниках истории 1990-2012 гг. // ПИОШ. 2014. №6.
278. Чиж Г.Д. Исследовательская работа школьников по истории: несколько простых правил // ПИОШ. 2012. №6.
279. Чудаева Л.В. Интеллектуальная игра Клио // ПИОШ. 2013. №5.
280. Шарманова Т.В. Развитие речи на уроках истории // ПИШ. 2011. №10.
281. Швынденкова О.И. Формы использования предметной среды обучения истории в школах США // ПИОШ. 2012. №9.
282. Шевченко Н.И. О действующих и «едином» учебниках отечественной истории // ПИОШ. 2013. №8.
283. Шибанов А.Е. Интегрированный урок истории и физики в XI классе // ПИШ. 2013. № 8.
284. Шульга О. Використання художньої літератури на уроках історії // Історія в рідній школі. 2014. № 12.
285. Южакова Н.А. Использование деловых игр на уроке истории и права // ПИШ. 2015. № 3.
286. Янушевский В.Н. Учебное проектирование: методология, методика, практика // ПИШ. 2015. № 2.